



رامتین مونیق

وضعیت کشور به صورتی است که می‌توانیم بگوییم در همه حوزه‌های انرژی وارد مرحله ناترازی شده‌ایم. اما خط ناک‌ترین و نگران‌کننده‌ترین وضعیتی که در ناترازی منابع وجود دارد، ناترازی حوزه آب است زیرا برق و بنزین و... را در نهایت می‌توان با سراسر مایه‌گذاری مجددا تولید کرد اما آب یک منبع طبیعی است و تولید آن چندان کار راحتی نیست.

اما به نظر می‌رسد وزارت نیرو به عنوان متولی انرژی کشور در تمام این حوزه‌ها از خود انفعال نشان می‌دهد. برای مثال عباس علی آبادی در نشست با مدیران صنعت آب و آبفاضن هشدار درباره وضعیت آب در کشور و تهران بر اهمیت پیشبرد دقیق و به‌موقع پروژه‌های اضطراری آب در سراسر کشور تاکید کرد و گفت: امروز کشور با مشکل تامین مالی برای پیشبرد این پروژه‌ها روبه‌روست. وزیر نیرو در هفته گذشته نیز اظهار کرد: کسی فکر می‌کند چرا باران نمی‌آید؛ چرا لیتیان و سد کرچ را ببینید؛ سدها خالی است. چرا علما فکری نمی‌کنند؟

برای بررسی وضعیت بحران آب واقدامات وزارت نیرو در این میان، «توسعه ایرانی» گفت‌وویی با ناصر خلقي، کارشناس و تحلیلگر ارشد آب و محیط‌زیست، داشته است که مشروح آن را می‌خوانید.

■■■■

با توجه به گسترده‌تر شدن بحران آب در کشور و افزایش هشدارها در این زمینه، ارزیابی شما از روند ناترازی آب موجود کشور چیست؟

وضعیت ناترازی آب در کشور مـا پدیده‌ای نیست که فکر کنیم به تازگی اتفاق افتاده است بلکه حاصل تقریباً ۲۰ تا ۳۰ سال نوع مدیریتی بسیار بد منابع آبی، در هر عرصه‌ای چه کشاورزی و چه صنعتی و چه تامین آب شرب است. لذا رویکرد بد مدیریتی ما را به این روز انداخته است.

ناترازی آب حتماً حتماً با تنش‌های مختلف روبه‌رو می‌شود. مفاصلی که در مهندسی آب، مانند تنش آبی، عدم تعادل آبی و یـا ناترازی، و ر شکستگی و قحطی آب موجود است، هر کدام تعریف خاص خود را دارد. وقتی از ناترازی آب صحبت می‌کنیم میبختی را عنوان می‌کنیم که حتماً با تنش‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی همراه خواهد بود.

در حال حاضر وقتی می‌خواهند درباره محیط‌زیست و یا منابع طبیعی فکر کنند، ناخودآگاه می‌گویند اولویت‌های ما اولویت‌های اقتصادی و سیاسی و اجتماعی است و اگر چنانچه مشکلات و تنش‌هایی در این زمینه‌ها موجود است، دیگر از تنش‌های موجود در محیط‌زیست و منابع آب یا ر کان دیگر محیط‌زیست غافل می‌شوند. با این دید، متأسفانه ناترازی موجود در سال جدید تشدید خواهد شد و بدتر از سال گذشته می‌شود.

یکی از مشکلاتی که در حوزه آب به آن اشاره می‌شود، استفاده بیش از حد از منابع زیرزمینی است. این پدیده چطور می‌تواند در بحران آب نقش داشته‌باشد؟



می‌کنیم که بیشتر وسعت این پهنه ر افلات مر کزی ایران دربر گرفته است و این فلات بیش از ۴۵ تا ۵۰ میلیون جمعیت کشور را در خود جاده و متفاوت و به صورت دوره‌ای در آن مشاهده نشده و باشد و سال‌های سال و قرن‌ها بوده که پدران و مادران ما مشاهده خشکسالی‌های ۱۰ ساله و حتی ۲۰ ساله بوده‌اند. ولی همواره با این سیستم زندگی کرده و خود را تطبیق داده‌ایم، اما اکنون چرا نمی‌توانیم تطبیق دهیم؟ چون جمعیت ما افزایش پیدا کرده است. جمعیت ایران در سال ۱۳۵۷ ۲۵ میلیون نفر بوده و اکنون ۸۸ الی ۹۰ میلیون نفر شده است. البته نمی‌دانم اگر جمعیت را اتباع افغانستانی حساب کنیم، چقدر می‌شود. این مجموعه و اکولوژی دیگر توان پاسخگویی به

نیاز آبی کشور را ندارد و تابستان سخت به این معنی است. وقتی به امار بلندمدت دشت‌های بزرگی مثل دشت تهران، مشهد، اصفهان، قزوین، ورامین و کرمان نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که در ۳۰ تا ۴۰ ساله اخیر، حجم تامین آب شرب این شهرهای بزرگ چیزی حدود یک‌دهم کل آب موجود در آن دشت یا حوزه آبریز بوده و به مرور زمان انقدر این شهرها توسعه ناموزون پیدا کرده‌اند که کم کم از حجم آب بخش کشاورزی کاسته و به طرف آب شرب انتقال داده شده‌است.

برای مثال مشهد شهری نیست که از ۱ میلیون مکعب آبی که به طور کلی در دشت مشهد وجود داشته باشد، ۱۰۰ میلیون متر مکعب از آن را آب شرب شهر اشغال کند و این تقریباً آب شرب مشهد چیزی نزدیک به ۵۰ درصد از مجموع کل آب موجودا اشغال می‌کند. این موضوع برای شهر تهران، قزوین، شیراز، کرمان و... هم صدق می‌کند. اما خطر در کجاست؟ خطر در اینجاست این‌ها استان‌ها، شهرها و دشت‌هایی هستند که خیلی



چیزی حدود ۵۷ تا ۶۰ درصد تامین آب کشور از طریق منابع آب‌های زیرزمینی انجام می‌گیرد در صورتی که منابع آب‌های زیرزمینی ما منابع آب غیرقابل تجدید و در حال اتمام است. هر چند به شرط بهر بهر داری در ست می‌تواند قابل تجدید باشد.

این حساب پس‌انداز خدادادی و طبیعی، روزگاری به اتمام خواهد رسید. تصور کنید که حتی چندسال به‌راندگی‌های بسیار خوبی داشته باشیم، همه اعتقاد پیدا می‌کنیم که وضعیت خوب است اما واقعیت اینست که چون تامین اصلی آب کشور از طریق منابع آب‌های زیرزمینی است و بارندگی‌های خوب نمی‌توانند در کوتاه‌مدت و حتی در میان‌مدت باعث احیای آبخوان‌های کشور بشود، بنابراین همواره در تنش خواهیم بود و این به چیز غیرقابل اجتناب است.

اکولوژی دیگر توان پاسخگویی

به نیاز آبی کشور اندازد

پیش‌بینی شما از ادامه بحران آب در سال جاری و سال‌های پیش‌رو چیست؟
سسال ۱۴۰۴ و به ویژه تابستان پیش‌رو، سال بسیار سختی خواهد بود و اینکه بگوییم مصارف را کم کنیم و مواظب باشیم، مخصوصاً در کلان‌شهرها تابوت‌نیم این بیک را پشت سر بگذاریم، حرف‌های به‌ظاهر خوبی است اما در واقع این حرف‌ها تقلیل دادن مسائل مدیریتی کلان آب کشور است. مدیریت کلان آب کشور باید قبلاً به فکر این مسائل، می‌بود زیرا می‌دانیم در پهنه‌ای زندگی

تحلیلگر ارشد آب و محیط‌زیست با انتقاد از بهانه علی‌آبادی به نبود منابع برای حل بحران آب:

وزارت نیرو به تکالیف قانونی خود عمل نمی‌کند



رو به‌روست و در اظهاراتی دیگر درباره خالی بودن سدها از علما کمک طلبیده‌است؛ این رویکرد دوزیر نیرو و راجطور از بیایی می‌کنید؟
بالاخره دولت با مشکلات مالی بسیاری گسترده‌ای روبه‌رواست و بر کسی پوشیده نیست؛ اما باید اولویت‌ها را مدنظر قرار داد. اولویت اول اما تامین آب شرب است و فکر نمی‌کنم یک انسان، یک مدیر، یک وزیر و یک رئیس‌جمهور به غیر از این فکر دیگری بتواند بکند و بالاخره تامین آب شرب حیاتی است.

اگر به دستورالعمل‌های وزارت نیرو هم نگاه کنیم، می‌گوید ابتدا اولویت باید تامین آب شرب باشد و بعد از تامین آب شرب، حق آب‌های محیط‌زیستی تامین شود و در مرحله بعد کشاورزی و صنعت مدنظر قرار بگیرد. فارغ از اینکه ده‌ها سال است که حق آب‌های محیط‌زیستی را رهاکنر دیمو و متأسفانه به جای اینکه استاندارد جهانی را رعایت کنیم، خلاف جهت حرکت کرده‌ایم.

همین الان ۲۰ سال است که سر آمار پایه‌ی منابع آب در کشور و آب مصرفی در کشاورزی، وزارت کشاورزی و وزارت نیرو سر ۱۵ تا ۱۵۱ میلیارد متر مکعب باهم اختلاف دارند. وقتی داخل یک سیستم دولتی، بین دووزار تخانه مهم، که متولی تامین آب و کشاورزی ملکم هستند، چنین اختلاف فاحش عددی وجود دارد، چگونه می‌توانیم تصمیم بگیریم و طرح‌های میان‌مدت و درازمدت خود را پیگیری کنیم؟

استاندار جهانی می‌گوید که باید بین ۳۰ تا ۴۰ درصد از منابع آب تجدیدپذیر استفاده کرد اما ما ۷۰ تا ۸۰ درصد از این منابع استفاده کردیم و مابقی دیگر حالت غیر قابل تجدید شده و محیط‌زیست و آبخوان‌ها در حال نابودی است زیرا مدیریت بلد نبوده‌ایم. در برهه‌ها و مقاطعی از نظر اعتبارات و مسائل مالی مشکل نداشتیم و چه بسا وضعیت مالی خوبی هم داشتیم اما نوع و دیدگاه و رویکرد مادر مورد مدیریت منابع آب غلط بوده و پول‌ها به درستی هزینه‌شده‌است.

کشوری که فقط نگاهش به منابع آب زیرزمینی باشد و تابه بحران می‌خورد، بلافاصله دستور حفاری می‌دهد، این ورشکسته‌ای است. اساس نگاه ما غلط است، ما خیلی کارهای توانستیم انجام دهیم، ما می‌توانستیم تغذیه مصنوعی را گسترش دهیم، ما می‌توانستیم در بعضی جاها آبخوان‌داری انجام دهیم، ما می‌توانستیم از آب برگشتی استفاده کنیم، ما می‌توانستیم به تدریج کشاورزی خود را مدرن‌یزه کنیم و گلخانه‌های مدرن به وجود بیاوریم، ما می‌توانستیم مصرف آب را به مقدار خیلی زیاد کاهش و بهروری را افزایش دهیم، می‌توانستیم به جای گسترش سطح، بهروری از محصولات کشاورزی را در واحد سطح افزایش دهیم، ما می‌توانستیم الگوهای کشت بسیار دقیق و علمی در



وزارت نیرو و قانونا مکلف است که کلیه مطالعات تکمیلی و پایه‌اعم از هیدرولوژی، هیدر و ژئولوژی، زمین‌شناسی، مطالعات اکتشافی به صورت روش‌های مختلف ژئوفیز یکی، تلفیق تمام مطالعات و... را به‌طور دقیق انجام دهد و مقدار آب غیر قابل تجدید و آب باقیمانده در هر کدام از دشت‌های ۶۱۲ گانه کشور را رسماً اعلام کند اما تا به‌اکنون این مهم انجام‌نشده‌است

سال ۱۴۰۴، و به‌ویژه تابستان پیش‌رو، سال بسیار سختی خواهد بود. این مجموعه و اکولوژی دیگر توان پاسخگویی به نیاز آبی کشور را ندارد و تابستان سخت به این معنی است. اگر بخواهم به صراحت بگویم این تنش بیشتر خواهد شد و اگر روند فعلی ادامه پیدا کند، در سال‌های ۱۴۰۶ و ۱۴۰۷ از این هم بدتر خواهد شد

و شرکت‌های آب و فاضلاب مرتب اختلاف است. شرکت آب و فاضلاب می‌خواهد آب شرب مردم را تامین کند و تحت هر شرایطی که شده مجوز چاه می‌خواهد و شرکت‌های آب منطقه‌ای می‌گویند تامین آب شرب کار بسیار درستی است و اولویت است اما باید در نظر بگیرید که هر چانی شود مجوز حفر چاه داد. این‌ها مسائل مختلف و استراتژیک است که متأسفانه در داخل یک وزارتخانه و بین یک وزارتخانه با یک وزارتخانه دیگر مشکلات زیادی می‌آفریند.

این مشکلات را با وزارت صمت هم داریم، وزارت صمت تاکید دارد که تحت هر شرایطی می‌خواهد آب صنایع را تامین کند. البته با این عبارت «تحت هر شرایطی» به عنوان یک کار شناس آب در این کشور با تجربه بیش از ۳۰ سال، بسیار بسیار مشکل دارم. اگر سیستم دولتی و حکومتی از عباراتی نظیر تحت هر شرایطی و تامین مواد خام و انرژی فاصله نگیرد، آخر و عاقبتش ناترازی است.

تامین برق و آب تحت هر شرایطی باید با پیش‌زمینه‌های کاملاً علمی و مهندسی کار شده باشد که مارا دچار این ناترازی هـا نکند اما الان رویکرد مدیریتی ما را دچار آن کرده‌است.

باید به مردم بگوییم دشت زیر پای شما توان آبی ندارد
به عنوان نکته پایانی و جمع‌بندی، مهمترین مشکلات مادر حوزه آب چیست؟
تاکید می‌کنم که باید قبول کنیم که کشوری هستیم که خشک و نیمه خشک است و وسعت بیشتر کشور ما را فلات مر کزی ایران تشکیل می‌دهد که یک اقلیم خشک است.

مشکل اساسی ما اینست که یک، بر اساس آنچه که یونسکو اعلام می‌کند که شرایط بسیار سخت و محدودی برای انتقال آب وجود دارد، کدام‌یک به فکر انتقال آب هستیم بدون توجه به اینکه اینها شرایط محیط‌زیستی مبدا و مقصد را امکان است ناپود کند و اصلاً اقتصادی هم نیست، مشکلات فراوان فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی به وجود می‌آورد که اکنون تعارض بین استان‌های مختلف نمونه بارز آن است. یک نمونه بارز دیگر از این مشکل، مسئله‌های فرامرزی است. اختلافی که با ترکیه داریم و هیچ‌گاه هم حل نکردیم که به شدت منتقدان این موضوع هستند. مسائل با افغانستان و عراق هم هیچ‌وقت حل نشده و همواره در هاله‌ای از ابهام مانده و فکر می‌کنیم که اگر مسئله را حل نکنیم، زمان می‌خیریم و مسئله فرار می‌کند.

دواینست که مردم باید شرایط بحرانی را درک کنند که البته این به معنای تقصیر مردم نیست، ما با مدیریت بد خود در هر شرایطی وضعیتی را به وجود آورده‌ایم که در واقع مردم دیگر نمی‌توانند امکانات را بگیرند و به مردم باید بگوییم که دشت زیر پای شما توان آبی ندارد.

هزاران کار نکرده داریم و الان به‌روزی افتاده‌ایم که وقتی ۵۰ سال متوالی با کاهش بارندگی‌ها روبه‌رو هستیم، می‌گوییم خداوند ابرای ما باران نازل کن. اساساً خداوند چنین کمکی به‌ما نخواهد کرد زیرا همه نیاز قرآن فرموده که به انسان عقل داده‌است و اگر انسان با عقل و تدبیر خود کاری نکند، نمی‌تواند خدا را مقصر بداند. با تدبیر کارها را انجام ندادیم و در این حالت علما چه کار می‌توانند بکنند؟ این یک بحث کاملاً کارشناسی و تخصصی است

مطلب سوم که انتقاد شدید من به وزارت نیرو است، اینست که وزارت نیرو قانوناً مکلف است که مطالعات تکمیلی و پایه اعم از هیدرولوژی، هیدر و ژئولوژی، زمین‌شناسی، مطالعات اکتشافی به صورت روش‌های مختلف ژئوفیز یکی، تلفیق تمام مطالعات و... را به‌طور دقیق انجام دهد و مقدار آب غیر قابل تجدید و آب باقیمانده در هر کدام از دشت‌های ۶۱۲ گانه کشور را رسماً اعلام کند اما تا به اکنون این مهم انجام نشده است. این هم پروسه‌ای است که حتی با وجود مشاورین قوی چندسالی طول بکشد و تامین مالی هم می‌خواهد. ما هزاران میلیارد تومان در جاهای بیبوهه خرج کرده‌ایم اما چنین پروژه‌هایی تامین مالی نشده است. ما باید این کار را انجام دهیم و مقصد آب باقی‌مانده هر دشتی را به مردم اعلام کنیم. این کار هم نباید رنگ سیاسی و امنیتی به خود بگیرد زیرا قانوناً مکلفیم این رایه مردم اعلام کنیم.

مسئله بعدی که از همه مهمتر است اینست که دیدگاه کلان مـا در الگوی اقتصاد سیاسی باید بر اساس توسعه پایدار باشد. توسعه پایدار به مثابه یک فرمول چهارچهارشمول به‌ما می‌گوید که اگر کوچک‌ترین صدمه‌ای به محیط‌زیست بزنید و حق آب‌های محیط‌زیستی را ندهیم، در واقع داریم سهم آیندگان را از بین می‌بریم. طبق این نهایت استاندارد بین‌المللی می‌گوید ۳۰ تا ۴۰ درصد می‌توان از منابع تجدیدپذیر استفاده کرد بقیه متعلق به بشر نیست و متعلق به طبیعت است و اگر این کار را نکنیم طبیعت از ما انتقام می‌گیرد که در حال حاضر در ایران در حال انتقام‌گیری است.

خبر اقتصادی

در پی محدودیت ۹۰ درصدی برق اتفاق افتاد: اعتراض مشترک شکل‌های صنعتی به رئیس‌جمهور
تشکل‌های بزرگ صنایع معدنی، فولادی و سیمانی در نامه‌ای مشترک به دکتر پزشکیان، رئیس‌جمهور کشور، خواستار بازنگری در اعمال محدودیت‌های ۹۰ درصدی برق به صنایع فولادی، معدنی و سیمانی «به قید فوریت» شدند. به گفته این تشکل‌های صنفی که صدای کارخانجات دولتی و خصوصی بخش فولاد، معدن و سیمان محسوب می‌شوند، اعمال محدودیت مصرف به اندازه ده درصد دیمانند کارخانجات در عمل به منزله توقف تولید و تعطیلی کامل کارخانجات زنجیره فولاد، سیمان، معدن و صنایع معدنی است. به گزارش ایلنا، گفتنی است، کاهش برق مصرفی صنایع فولادی و معدنی در حده در صد دیمانند کارخانجات که از روز ۲۲ اردیبهشت ماه و بر اساس دستور وزارت کشور اعمال گردیده، در عمل به منزله توقف تولید و تعطیلی کامل کارخانجات زنجیره فولاد، سیمان، معدن و صنایع معدنی کشور است.

■■■■

بانک مر کزی اعلام کرد: صادرات ۶۷ میلیارد دلاری نفت ایران در سال ۱۴۰۳

بر اساس برآوردهای بانک مر کزی، صادرات نفت ایران در سال گذشته حدود ۶۷ میلیارد دلار بوده است. به گزارش تسنیم، صادرات نفت ایران در سسال ۱۳۹۹

۲۸،۱۴۰۰ میلیارد دلار رسیده بود. همچنین در سال ۵۶،۵۵ میلیارد دلار بوده و در سال‌های بعدی به ۵۶،۵۵ میلیارد دلار رسیده بود. صادرات نفت در سال گذشته با ۶۷ میلیارد دلار از بالاترین رقم طی ۱۰ سال اخیر رسیده‌است.

■■■■

مدیر عامل شرکت نفت و گاز پارس: افت فشار در تعدادی از بلوک‌های پارس جنوبی آغاز شد

مدیر عامل شرکت نفت و گاز پارس گفت: باید از سال‌ها پیش درباره نگهداشت و از یاد برداشت اقدام می‌کردیم، اما این اقدام‌ها به تأخیر افتاده است. بنابراین اکنون جبران عقب‌ماندگی برای فشارافزایی پارس جنوبی باید آغاز شود و برای سرعت‌بخشی به شروع پروژه‌های فشارافزایی، باید هر هاب با زمان‌بندی مشخص و بودجه ۲۰۴ میلیارد دلاری به نتیجه برسد. به گزارش ایلنا، توج دهقانی درباره افت فشار گاز در پارس جنوبی اظهار داشت: بانوجه به اینکه میدان نیمه دوم عمر خود را آغاز کرده اکنون افت فشار را در برخی بلوک‌ها شاهدیم. او همچنین خاطر نشان کرد: در صورتی که تحریم لغو نشود و بتوانیم جذب منابع بیشتری داشته باشیم، قطعاً از قطر هم پیشی می‌گیریم و از این بابت نگرانی وجود ندارد.

■■■■

محمدفاضلی: باوجود مانر ها هم مصرف برق ایران کمتر از اروپاست

محمد فاضلی، جامعه شناس عنوان کرد: آنکه به رئیس‌جمهور گفته‌ایم ایران ۶۰ برابر اروپا برق مصرف می‌کند باید توییح و تنبیه شود. به گزارش عصر ایران، فاضلی در صفحه شخصی خود در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «فقط آلمان ۵ و ۵۰ فرانسه ۴۶۷ تراوات ساعت مصرف دارند (سال ۲۰۲۳) و از ایران با ۲۸۰۱ بیشتر مصرف می‌کنند. به مصرفی ایران ما این گزاره غلط است. این‌ها به آبروی دولت و رئیس‌جمهور ضربه سختی می‌زنند. در مان به مصرفی (از جمله تبدیل نشدن انرژی به ارزش و شدت انرژی بالا) با این دست اعداد و گزارش‌های نادرست ممکن نیست. مسأله پیچیده‌تر از آن است که بتوان با تمرکز بر صرف خاموش کردن لامپ و با صرفاً اصلاح قیمتی، آنرا تعدیل کرد.»

■■■■

یک نماینده مجلس: ناترازی برق بر قیمت ارز تاثیر دارد
یک نماینده مجلس عنوان کرد: متأسفانه ناترازی برق آسیب جدی هم به تولید، صادرات، اشتغال و آراووری وارد کرده و در افزایش قیمت ارز هم

تاثیر دارد. به گزارش ایلنا، روح‌الله عباسپور با تاکید بر اینکه پیش‌بینی‌های لازم برای سوخت مورد نیاز نیرو گاه‌ها باید انجام شود، تصریح کرد: دولت در حال حاضر برای انرژی‌های خورشیدی و تجدیدپذیر بر نامه دار اما این بر نامه‌ها هنوز خیلی جدی نشده و تسهیل امور برای تحقق بر نامه‌ها نیاز به فرصت دارد. او افزود: متأسفانه در حال حاضر مراکز خاص، ادارات و دستگاه‌های دولتی و حتی مجلس و کمیسیون‌های تخصصی مجلس نسبت به صرفه‌جویی و کاهش مصرف غیر ضروری اقدامی نمی‌کنند و بر نامه‌ای برای این موارد ندارند.

■■■■

یک مقام صنفی: تزکیه در صادرات سنگ از ایران جلو افتاد

رئیس انجمن سنگ ایران با اشاره به ظرفیت بالای تولید سنگ ساختمانی در کشور گفت: تنها هفت درصد از تولید سالانه ایران صادر می‌شود و بازار داخلی نیز توان جذب این حجم را ندارد. به گزارش تسنیم، بهرام شکوری در نشست برگزاری پانزدهمین نمایشگاه سنگ‌های ساختمانی تهران، گفت: در حوزه سنگ جزو پنج کشور مطرح جهان هستیم، اما در حوزه صادرات سهم قابل توجهی نداریم و وجود مشکلاتی همچون عوارض سنگین سبب شد تا تا کیه بسیاری از بازارهای ایران را در اختیار بگیرد. او ادامه داد: بازار جهانی سنگ ساختمانی آینده‌ای حدود ۵۴ میلیارد دلاری دارد و اگر ایران بتواند حتی ۱۰ درصد از این بازار را در اختیار بگیرد، تحولی جدی در اقتصاد کشور ایجاد می‌شود. برای نمونه، کشور ترکیه با وجود تنوع کمتر نسبت به ایران، بیش از سه میلیارد دلار از این بازار سهم دارد.